

Slovenski dom

Štev. 8.

V Ljubljani, v ponedeljek, 12. januarja 1942-XX

Leto VII.

Isključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izjava: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Il bollettino no. 588:

Violente azioni intorno a Sollum e Halfaja

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

Continua violenta l'azione di fuoco terrestre ed aerea contro i nostri capisaldi di Sollum-Halfaja.

Nella Cirenaica occidentale elementi corazzati esplorati dello avversario sono stati respinti.

Nostri velivoli hanno mitragliato colonne automezzi ed attendimenti lungo le retrovie nemiche. Durante i combattimenti del giorno 8 nel cielo di Agedabia risulta abbattuto un quinto >Curtis.

Una incursione aerea su Sirte ha causato 4 morti, 5 feriti, danni a fabbricati.

Sugli aerodromi di Malta anche ieri sono state ripetutamente lanciate bombe di ogni calibro.

Vojno poročilo št. 588:

Silovite akcije okoli Solluma in Halfaje

Uradno vojno poročilo št. 588. pravi: Silovite akcije na kopnem in iz zraka proti našim postojankam v Sollumu in Halfaji se nadaljujejo.

V zahodni Cirenaiki so bili odbiti ogledni oklepni oddelki nasprotnikov.

Naša letala so s strojnimi obstreljevala kolone motornih vozil in šotorna taborišča ob prometnih zvezah v sovražnem zaledju. V letalskih spopadih dne 8. t. m. je bilo nad Agedabijo sestreljeno še peto letalo vrste >Curtis.

Pri letalskem napadu na Sirto so bili štirje ljudje ubiti, pet pa ranjenih. Nekaj poslopij je bilo poškodovanih.

Tudi včeraj so letala metala bombe vseh kalibrov na letališča na Malti.

Japonska ofenziva na Luzonu

Prva izkrcanja na otokih Holandske Indije — Avstralske in holandske obrambne priprave
Angleški umiki na Malaji

Rim, 12. jan. s. Angleška uradna poročevalska družba je objavila ameriško vojno poročilo, da je bilo na filipinskem otoku Luzonu v zadnjih 24 urah opaziti poživljeno delovanje japonskih patrol in da je prišlo do topniških dvobojev. Močna japonska ofenziva so prišla na fronto in vse kaže, da mislijo Japonci obnoviti ofenzivo. Navzočnost novega velikega števila japonskih ladij pred otokom Mindanao je sklepiti s tem, da se pripravljajo na nova izkrcanja tam.

Tokio, 12. jan. s. List >Jomiuri< poroča iz Sagona, da bodo v holandsko Indijo takoj poslali avstralsko letalstvo. To se bo zgodilo po sporazumu, ki sta ga za ojačanje obrambe v holandski Indiji sklenila avstralska vlada ter holandski podguverner. Avstralski piloti bodo urili letalce iz holandske Indije.

Rim, 12. jan. s. Agencija Reuter poroča, da je Japonska začela s vdorom v holandsko Indijo s tem, da je izkrcala čete na otoku Tarakabu, ki leži severno od Bornea, in na treh točkah otoka Minahasa, ki leži severno od otoka Celebes. Po tem poročilu se je Tarakabu približalo mogoče japonsko prevozno brodogoj, ki so ga spremljale križarke ter je ponoči začelo izkrcavati čete. Poročilo javlja tudi izkrcanje na Celebesu ter pravi, da pričakujejo obsežnejših poročil.

Rim, 12. jan. s. Reuter poroča iz Singapooreja, da je položaj severno od Kuala Lumpurja še vedno neodločen in da se nameravajo angleške sile po umiku na jug preurediti na novih postojankah. Japonski bombniki še naprej motijo angleške zveze in so pri napadih dosegli več uspehov.

Rim, 12. jan. s. Angleški poslanski zbornici je bilo sporočeno, da se poveljništvo generala Wavella ne razleza na Indijo in na Avstralijo. To ni nič čudnega, zakaj Avstralijo smatrajo po novi zvezni pogodbi za devetindeseto ameriško državo.

Šanghai, 12. januarja. s. O položaju na Malaji poročajo, da zdaj ni mogoče več govoriti o pravi fronti, ker se je boj razdelil v veliko število krajevnih bitk. Angleški vojni dopisniki poročajo o novih japonskih izkrcanjih na vzhodnem bregu Malaje, južno od Kuantana. Ta izkrcavanja ogražajo angleške postojanke, ki leže onstran teh krajev. Angleško uradno poročilo pravi, da so boji izredno siloviti in da so angleške čete prisiljene umikati se.

Tokio, 11. januarja. s. V poročilu svojega vojnega poročevalca beleži agencija Domei, da se japonsko prodiranje z velikim elanom nadaljuje. Japonske čete so se prebile skozi sovražno obrambno črto Tanijon-Maling. V 24 urah so kolone, ki operirajo na tamkajšnjem

odseku, prodrle skoraj 50 milj daleč. Drugi oddelki so zavzeli Ravang, 1 miljo daleč od Kuala Lumpurja. Včeraj jutraj so nadaljevali svoj napad na angleške postojanke. Doslej niso naveli na mnogo odpora pri ostankih angleških sil, ki se zmedeno umikajo. Vsak čas je pričakovati, da se bosta obe japonski vojski, ki prodirata po Malajskem polotoku v smeri od vzhodne in zahodne obale, združili, da bosta lahko nato skupno udarili proti Kuala Lumpurju in od tam prodrli na jug do Singapura.

Poročila zveznih tajnikov Duceja

Rim, 12. jan. s. V Beneški palači se je pod Ducejevim predsedstvom in ob navzočnosti članov državnega vodstva Stranke začelo poročanje zveznih tajnikov. Poročali so zvezni tajniki iz Cagliarija, Sassarija, Nuora, Cosenze, Catanie in Reggio. Poročila so trajala od 11. do 13. in se bodo nadaljevala danes.

Vesti 12. januarja

Hitler je odlikoval generala Ambrosia, poveljnika II. armade, in sicer z velikim križem reda nemškega orla z zvezdo in z meči. Eksc. Ambrosiju je odlikovanje izročil nemški zvezni častnik polkovnik Rohrbach. Odlikovana sta bila tudi generala De Blasio in Castellano.

Zastopnik japonskega poveljstva na Kitajskem je sporočil, da so Kitajci od 8. decembra do 8. januarja imeli 37.000 mrtvih ter 9000 ujetnikov.

V Berlin se je vrnil iz Budimpešte nemški zunanji minister von Ribbentrop.

Slovesna zaprisega hrvaških rekrutov je bila včeraj v Zagrebu.

Francosko pomorsko poveljstvo sporoča, da so bila zastopni vsa nadaljna iskanja na kraju, kjer se je potopil veliki parnik >La Morisieres<. Od 400 potnikov so jih rešili samo 90. Potopljena je bila še neka druga francoska ladja, ki je plula iz Alžira v Marseille.

Nemški tisk priobčuje članke o nekem novem letalskem motorju, s katerim bodo oskrbljena nova nemška letala, med njimi nov dvomotorni strmoglavac. Novi motor porabi dosti manj bencina kakor dosedanja stroji in ga je mogoče uporabljati za vse vrste letal.

Izkaznice za meso bodo 20. januarja uvedli po vseh restavracijah na Švedskem.

Za olajšanje pomorskih zvez s pokrajinami, ki so jih zasedli dosedaj Japonci, so v Tokiju ustanovili posebno plovno službo.

Na zadnji seji angleške visoke zbornice je delay-ski lord Addison hudo obsojal bivšega poveljnika v Singapooreju, Brookeja Pophama, češ da ni Malaje dovolj pripravil za obrambo in da je prav, da so ga odstavili.

Italijanski poslanik v Tokiu je včeraj priredil kosilo na čast japonskemu ministrskemu predsedniku generalu Toju, mornariškemu, zunanjemu in vojnemu ministru ter drugim japonskim vojskarnim in nevojskarnim dostojanstvenikom.

Da naredi konec komunistični propagandi, so v Stockholmu in po vsej Švedski ustavili 12 komunističnih časopisov. Ustavljen je bil list, ki se je zavzemal za Anglijo.

Japonski list >Jomiuri< poroča, da je na malajskem bojišču padel olimpijski športni prvak Ohio.

Po vsej Madžarski sneži že štiri dni. Ves železniški promet je ustavljen. Podkarpatske pokrajine pa so popolnoma odrezane in ni mogoče dobiti nobene zveze z njimi.

Med Zagrebom in Splitom je železniški promet popolnoma ustavljen zaradi snežnih zametov.

Romunsko ministrstvo za preskrbo je zapovedalo zmanjšati za 50 odstotkov porabo masloč v industriji mila.

Predsednik madžarske vlade Bardossy je na včerajšnji vladni seji imel daljše poročilo o madžarski zunanji politiki ter še enkrat potrdil neomajno voljo Madžarov, da se bodo ob boku držav Osi borili do konca in do popolne zmage nad boljševizmom, nad Anglijo in Amerikanci.

Angleški minister za Daljni vzhod Duff Cooper se bo vrnil v London, ker po angleškem uradnem poročilu ni njegova navzočnost v Singapooreju več potrebna, odkar je prevzel vrhovno poveljstvo tam general Wavell.

Na Madžarskem morajo vsi judovski uradniki iz trgovskih zbornic, je ukazal minister za notranje zadeve.

Koliko je bilo že nabranega za nemško vojsko v Rusiji

Berlin, 12. jan. s. Do predvčerajšnjem opoldne so v 64.000 zbiralnih uradih po vsej Nemčiji nabrali zimске obleke za nemško vojsko na vzhodnem bojišču vsega skupaj 57.825.000 kosov in sicer: 2.958.000 kožuhov in 6 kožuhovino podloženih oblaci; 1.978.000 srajc, 1.871.000 hlač, 4.948.000 volnenih telovnikov in jopice; 5.986.000 ovratnice; 650.000 mufov; 1.212.000 pletenih srajc; 1.178.000 volnenih pasov; 7.781.000 parov nogavic; 104.000 parov galoš in škornjev podloženih s kožuhovino; 170.000 parov nogavic; 104.000 parov smuških čevljev; 3 milij. 138.000 volnenih pokrival; 3.854.000 parov rokavic; 6.818.000 zapustnikov; 1.499.000 ščitnikov za kolena; 2.451.000 ušesnikov; 6.362.000 kosov različne obleke; 1.485.000 volnenih in kožuhovinstih odev. Dozdaj so na vzhodno bojišče poslali že 3056 vagonov nabranega blaga.

Nemški napadi povzročajo hude izgube na ruski fronti

>Spomladi bodo vajeti prešle spet v nemške roke, zakaj nemški vojaški stroj je še docela nedotaknjen<

Hitlerjev glavni stan, 12. jan. Vrhovno poveljstvo nemških oboroženih sil je objavilo naslednje uradno vojno poročilo:

Na srednjem in severnem odseku vzhodnega bojišča so nemške čete včeraj prizadevale nasprotniku v obrambi proti številnim napadom, ki jih je izvedel deloma z združenimi silami in s podporo oklepnih voz, posebno velike izgube in tvarno škodo. Letalske sile so bombardirale pristaniške naprave v Feodosiji ter na vzhodni obali Črnega morja in so uspešno posegle v boje na ostalih odsekih vzhodnega bojišča.

V času od 8. do 9. januarja so sovjetske letalske sile izgubile 112 letal. Od teh je bilo 82 sestreljenih v letalskih spopadih, 12 jih je sestrelilo protiletalsko topništvo, ostala so bila uničena na tleh. V istem času je bilo na vzhodnem bojišču izgubljenih 16 nemških letal.

Berlin, 12. jan. s. V razlagi včerajšnjega nemškega vojnega poročila vrhovnega poveljstva je nemška uradna agencija dodala novico, da so nemške čete na srednjem in severnem odseku vzhodnega bojišča Sovjetom pokazale, da so vsi njihovi napori, da bi dosegli kak taktični ali strateški uspeh, jalovi: v številnih spopadih so rdeče čete odbili.

Edini uspeh vseh ruskih napadov je bil ta, da so nasakovali imeli ogromne izgube v moštvi in vojnih sredstvih. Med 3. in 9. januarjem, na primer, so Rusi z najmanj enim bataljonom 34 krat napadli na črto, ki jo je branila nemška pehotna divizija.

Vsi ti napadi so bili odbiti in vsakokrat je sovražnik pustil na bojišču mnogo mrtvih. Nemška zračna sila je tudi posegla v te borbe ter bombardirala in s strojnimi obstreljevala nagomiljene sovjetske čete, oskrbovalne edinice in z natančnim streljanjem uničila skladišča. Včeraj so nemška letala na ozkem pasu bojišča pred Leningradom v nekaj minutah uničila 50 sovjetskih vozil. Na drugih odsekih vzhodnega bojišča so nemška letala napadla ruske motorizirane edinice, topniške baterije ter protiletalske postojanke. Razmerje med ruskimi in nemškimi izgubami včeraj — Rusi so izgubili 112 letal, Nemci 16 — dokazuje, kako bedasta in smešna je trditve agencije Associated Press, češ, da je nemški vojni stroj zdaj str. Ce je kaka vojaška organizacija zmožna, da se brani, kakor se zdaj nemška vojska na vzhodnem bojišču, in če Sovjetom navzlic velikim naporom in ogromnemu številu moštev ter vojnih sredstev ne gre izpod rok, da bi zavojevali kakršen koli pomemben taktični ali strateški uspeh, potem je ta vojaška organizacija še docela nedotaknjena. Natančnost, s katero ta vojni stroj deluje, bo tudi v bodoče Sovjete presenečal in vajeti bodo spet prešle v nemške roke, naj sovražna propaganda reče, kar ji drago. Nemška delavnost se danes zaradi silnega mraza omejuje na obrambo. Sovjetske čete krvavijo ob nemških obrambnih črtah in nemške sile bodo ob ugodnem trenutku spet prešle v napad.

Po posebnem sporazumu med Spanijo in Argentino so že pričele odhajati ladje z žitom iz argentinskih luk za Spanijo. V štirih mesecih bo dobila Spanija 170.000 ton žita.

Japonci nimajo nobenih zahtev do južnoameriških držav, temveč se bore samo proti Angliji in Severni Ameriki, je izjavil zastopnik japonskega tiskovnega urada.

Romunija in angleško-sovjetska poganja v Moskvi

Bukarešta, 12. jan. s. Različni romunski listi razpravljajo o mešetarji, ki jo je sklenil angleški zunanji minister Eden v Moskvi. Vladni list >Unirea< poudarja, da Rusija vztraja pri starih sanjah o svoji oblasti nad Balkanom in da se je tudi Stalin okoristil z angleško stisko, da je povečal svoje zahteve, ne da bi se jim bil Eden upal nasprotovati. Če bi se angleški in sovjetski načrti uresničili, bi Romunija bila izgubljena. To je spet nov nagib za kaj se zgodovinsko njene čete boriti do konca zoper dednega sovražnika. Če bi mir, kakršnega nameravajo oni v Moskvi, privedel do boljševizacije vse Evrope, je treba res osupniti epričo dejstva, da meščanska in kapitalistična Anglija cilja na uničenje duhovne dediščine Evrope, ko jo meče v plen boljševizmu. Listi poudarjajo nekdanje protiboljševsko stališče angleškega ministrskega predsednika Churchilla in obtožujejo Anglijo, da pelje egoistično in koristolovsko politiko, kakor je to v zgodovini vedno delala. Udeleženci posveta v Moskvi so skušali drug drugega slepariti. Rusi potrebujejo orožja, da bi se lahko upirali, Anglija pa misli žrtvovati nove milijone

sovjetskih vojakov v nemogočem upanju, da se bo posrečilo uiti pravični kazni. Izjave angleškega zunanjega ministra Edena v poslanski zbornici o njegovem potovanju v Moskvo naj javno mnenje samo preslepe.

Berlin, 12. jan. s. Politični sodrudek nemškega poročevalskega urada razpravlja o posvetih, ki jih je angleški zunanji minister Eden imel v Moskvi. Kakor so Angleži sami uradno povedati, je angleški zunanji minister v Moskvi razpravljati tudi o vprašanjih, ki se tičejo Turčije. Podane so bile posebne izjave, da je Angliji veliko na tem, da bi bila Turčija močna in da bi ovetela v svojih sedanjih mejah. Za to bi ji bila pripravljena poročevalski Anglija sama. Nemški člankar se sprašuje, kako naj turški državnik zaupajo angleškim obljubam, ko je vendar tukaj primer Perzije, katere je pred sedesbo po Angležih in po Rusih tudi dobivala podobne obljube. Posebno zanimanje, ki ga Rusija kaže za Dardanele, je razvidno ne le iz tega, temveč tudi iz spomenice, ki jo je svoje čase poslal sovjetski zunanji minister Molotov nemški vladi.

Hrvaški zunanji minister o vojaških vrlinah svojega naroda

Hrvaški narod je vseskozi vojaški narod

Zagreb, 12. januarja. s. >Hrvatski narod< je objavil članek, ki ga je napisal hrvaški zunanji minister dr. Lorković v ustaški zbornici. Minister Lorković pravi, da je hrvaški narod izrazil vojaški narod, čigar zgodovina je ena sama nepretrgana veriga krvavih borb za ohranitev očetnjave, potem pa nadaljuje: >Zal pa se je v hrvaški politiki sredi preteklega stoletja začel tajiti vojaški pomen in z njim vred tudi temeljne kreposti hrvaškega naroda. V osebi Ivana Jelačića se je prikratk združila osebnost hrvaškega bana in vojskovodje. Po pogodbi, ki so jo sklenili Habsburgovci z Madžari l. 1867., je ban izgubil svoje vojaško dostojanstvo in s tem je nastal tudi konec prave in lastne hrvaške vojske. Tedaj so hrvaški politiki preklinjali Avstrijo in Habsburgovce. Zazijal je širok prepad med hrvaškimi politiki in vojaškimi krogi. Po smrti Starčevića se je prepad še poglobil, kajti tedaj se je začela širiti ideja, da je vsaka vojska in vsak vojni duh znak barbarstva, ki pa nasprotuje idealom svobode in kulture. To so bili znanilci liberalizma in pacifizma, ki so se pojavili tudi med drugimi narodi. Svobodno narodi, ki so imeli lastne vojske in lastne države, so se lažje upirali temu strupu, toda Hrvatje se niso mogli, ker so videli v vojski le znake tuje nadoblasti. Zato se je žalilob dogodilo, da so hrvaški politiki tedaj, ko se je začela prejšnja svetovna vojna, izgubili iz oči dejstvo, da bi si ljudstvo lahko priborilo z orožjem v roki svojo svobodo in boljšo bodočnost. Ob sporu med hrvaškimi politiki in vojaškimi krogi pa je leta 1918 nastala zmalčena stavba, ki se je imenovala kraljevina Jugoslavija. Hrvatski narod je sicer ozdravel ob zlih delih Jugoslavije, toda neka druga bolezen se je začela lopotati duše hrvaškega naroda, namreč pacifizem, ki je onemogočil politično sleherni napred v narodni borbi. Umor hrvaškega političnega voditelja Stjepana Radića v Beogradu je zadal smrtni udarec pacifističnemu duhu. Ljudstvo je začelo razumeti, da se z razgovori, razpravami, sestanki, sejami in članki ne da bo-

riti proti srbski krvoločnosti, ki je hotela najprej oropati, potem pa celo do temeljev uničiti hrvaški narod. V tem času je začel dr. Ante Pavelić z zgodovinskim dejanjem, ko je začel zbirati okrog sebe hrvaško vojsko. To je bila za Jelačićem prva prava hrvaška vojska. Ustaško gibanje je prvo zasulo prepad med političnim in vojaškim duhom hrvaškega naroda.

Hrvaška politika je dobila v ustaškem gibanju svojo vojaško podlago in ustaška vojska ve, kakšni so njeni politični cilji. Ustaša je politikujoči vojak, poglavnik pa je vodja in državnik. V tej sintezi se zrcali ves zgodovinski pomen ustaškega gibanja. Ko je hrvaški narod začel vstopati v ustaško gibanje, je prihajal do spoznanja, na kakšen način si bo priboril svoj cilj, ki je: svobodna in neodvisna hrvaška država. Ta se je ponovno rodila v znamenju ustaštva, hrvaški narod pa je doživel svoj prerod v skladu s svojimi kulturnimi dejanji in s svojo starodavno vojaško slavo.

Celo vrsto novih radijskih postaj ter svetlobno signalnih naprav je sklenila iz varnostnih razlogov urediti portugalska vlada, zlasti v svojih vzhodnoafriških kolonijah.

Znamenita knjiga Silvia Pellica je izšla.

Dobite jo po vseh knjigarnah in trafikah, zlasti jo pa kupujte pri naši upravi v Kopitarjevi ulici in pa v podružnici na Miklošičevi cesti števil. 5. Naslednja knjiga

>Zlatovečnega iuda<

bo izšla v nekaj dneh. Naročnikom bomo razpošiljali obe knjige skupaj!

„Moje ječe“

Vsaka knjiga „Slov. nčve knjižnice“ le 5 lir.

Obisk v smuški skakalni šoli na Rakeku

Rakek, 11. januarja.

Precej sem slišal o tem, da so na Rakeku zgradili lepo smuško skakalnico. Ko sem premišljeval konec tedna, kam bi krenil s smučmi — saj letos jih tudi športni poročevalci še ni imel na nogah — sem se spomnil na novo smuško pridobitev na Rakeku. Vzel sem dilce na ramena in sedel na vlak. Čez uro in pol vožnje po lepi zasneženi Notranjski, sem izstopil, pripel smuči na nože in pognal naprej po cesti, zatem po mikavnih smučskih tja proti Delom, kamor so vodile izglajene smučine.

Po dobrih desetih minutah vzpona in smuka — tudi ena pika je bila vmes — sem zagledal gručo fantov, takoj zatem pa so obviseli oči na novi skakalnici, katero so postavili v Koščakovih senožetih. Zaustavil sem se in gledal: Tam, kjer so v jeseni še kosili otavo, so prekopali strmo pobočje, uredili doskočišče, postavili pravo skakalno mizo, na vrhu pa dodali nekaj metrov lesenega zaleta. To je prva smuška skakalnica na Notranjskem. Pognal sem se v dolino, oral suh pršič, da je šumelo in se kadilo in že sem bil med fanti, ki so imeli skakalno šolo.

»Bog daj, fantje, kako gre?« sem jih nagovoril. Dejali so, da gre dobro, kaj več časa za pogovor pa niso imeli. Opazil sem, da so si postavili poleg nove večje skakalnice še eno majhno, na kateri se učijo skakalne abecede. Pri odskočišču sem zagledal gospoda, ki je dajal nasvete, hvalil in grajal skakalce. Razumel sem, da so pri delu, da se učijo pravilne drža, odгона, telemarka in vsega onega, kar mora znati skakalec. Drug za drugim so se spuščali z vrha, se poganjali v zrak in se trudili, da bi bili učitelj z njimi zadovoljen.

Mož, ki so ga zvesto poslušali, je bil tekmovalac Nedog iz Ljubljane. Povedal mi je, da vadijo danes še na mali skakalnici, da pa bodo skakali jutri tudi z velike. Lepo je bilo gledati mlade fante, ki so se tako navdušili za skakalni šport, da so z lastnimi močmi zgradili skakalnico, ki bi se dala primerjati z ono v Ljubljani na Rožniku. Sedaj so v svojem elementu. Začeli so skakati, utri pa bodo želi prve sadove svojega truda: čutili bodo, kako prijetno je frčati po zraku 20 metrov daleč, in kako prijeten je občutek, če premeša strah, strmino in hitrost.

Državno nogometno prvenstvo

Vodita Venezia in Roma, Triestina je na 4. mestu

Včeraj se je v polnem teku nadaljevalo državno nogometno prvenstvo. Na sporedu je bilo 12. kolo. Kakor je bilo že vnaprej pričakovati, je Venezia zmagala na domačem igrišču nad nevarno Triestino in je Roma doma obračunala z domačim rivalom. Proti pričakovanju dobro pa se je tokrat odrezal Livorno, ki je premagal Juventus. Ta zmaga mu je omogočila, da je zasedel častno tretje mesto, to pa seveda le do prihodnje nedelje, ko se bo vrstni red spet spremenil. Ambrosiana je morala v Genovi od domačega moštvu spraviti kar šest golov v svojo malho, kar ni dobro z ozirom na razliko v golih. Tudi Triestina je izgubila proti vodeči Veneziji. Sicer ne velik poraz je zadoščal, da je zdrknila z drugega na četrto, oziroma peto mesto, ki si ga deli z Ambrosiano. Rezultati pa so bili naslednji: Napoli : Fiorentina 1:0, Bologna : Modena 4:0, Livorno : Juventus 3:2, Genova : Ambrosiana 6:1, Roma : Lazio 2:1, Milano : Liguria 3:2, Torino : Atalanta 3:1, Venezia : Triestina 2:0.

Po do sedaj doseženih točkah pa je vrstni red naslednji: po 17 točk imata Venezia in Roma, Torino 15, Triestina in Ambrosiana po 14, Atalanta in Liguria po 12, Lazio, Juventus, Fiorentina in Livorno po 11, Milano in Napoli sta si jih nabrala po 9, Modena in Bologna pa po 8 točk.

Tekme v Brazilu

Tudi v Brazilu so nadaljevali s tekmovalnim. Od nam najbližjih moštev nas gotovo najbolj zanima, kako sta se odrezali moštvi iz Vidma in ono z Reke. Z Vidmanci moramo biti kar zadovoljni, dočim Rečanom kar ne gre in ne gre. Tudi včeraj so na domačem igrišču izgubili proti Vicenzi, sicer tesno, vendar pa sta obe točki le splavali.

Rezultati so bili naslednji: Udinese : Spezia 2:1, Vicenza : Fiumana 1:0, Lucchese : Prato 2:1, Novara : Bari 1:1, Siena : Savona 2:1, Brescia in Alessandria nista igrali, Pro Patria : Fanfulla 2:0, Pisa : Pescara 2:0, Reggiana : Padova 0:0.

Vrstni red po dosloženih točkah pa je v tem razredu naslednji: Bari 19 točk, Vicenza 18, No-

Kočevje

V soboto sta se poročila v cerkvi v Mostah pri Ljubljani znana Celjana gđ. Stelzer Dora, stud. pharm. in abs. iur. Milutin Zabukovšek. Bilo srečno!

V trafikah Lovšin lahko kupite vsak dan »Slovenski dom« in »Slovenca« ter knjige »Slovenčeve knjižnice«.

Vojko Gabrenja, ki se je prav posebno trudil, da bi postavili na Rakeku smuško skakalnico, mi je povedal, da je zalel dolg 30 m, da meri skakalna miza 1,70 m in da bo mogoče skakati tudi 30 m daleč. Precej truda je bilo z novo športno napravo. Če ne bi fantje sami pomagali pri delu in če bi ves les kupili, bi jih stala 6000 lir. Našli pa so se dobri ljudje, ki so jih podprli, športniki so prijeli za krampe in lopate. Opekovi stric je posodil svet, kupili so šest lepih skakalnih smuč in tako so z združenimi močmi uredili upoštevano vredno športno napravo. Smuška sekcija SK Javornika bo lahko odlele naprej gojila tudi skoke.

V nedeljo popoldne niso ostale na Rakeku niti ene smuči doma v šrambi. Rakovski mladna je pohlitala v Zupanico, kjer je bila na novi skakalnici krstna predstava. Najprej so se poganjali čez malo skakalnice, za tem pa so se podali na veliko. Razen domačinov so bili na startu tudi trije ljubljanci. Prvi je skočil ljubljane Nedog, učitelj domačih fantov. Pogumno je splaval v zrak, skočil nekaj čez 20 metrov, izteka v hrib pa ni zvozil. Za tem so sledili Dermota, Hladnik, Jože in Janez, Gabrenja Vojko in Ciril, Moravec, Breclj, Dekleva in Javornik.

Pri prvih skokih so bili precej nesigurni, pri poznejših pa so se vidno popravili. Bilo je nekaj lažjih padcev, v glavnem pa se lahko reče, da je skakalnica lahka in da se bodo na njej veliko naučili. Čeprav so začeli s skakalno šolo šele pred nekaj dnevi, so pokazali precej sigurnosti. Dolžine niso merili, po stilu samem pa bi bilo prezgodaj napovedati, kdo bo med Rakovski najboljši. To bomo videli konec sezone, še točneje pa po dveh, treh letih treninga. Vremenske prilike so bile za začetek ugodne, ker je bilo zaletišče mehko in ni dalo posebnih hitrosti. Motil pa je sneg, ki je ves dan naletaval. Najdaljši skok je izvedel ljubljane Nedog, ki se je pognal približno 24 m daleč. Kadar bo zaletišče zmrazilo, je gotovo, da bodo dosegli izdatno daljše skoke. Po načrtih za rakovsko skakalnico sodijo, da bo nesla približno 30 m daleč. Če vse to, kar sem videl v tej mlademuški skakalni šoli, ni le izraz začetnega navdušenja, je gotovo, da bodo vzgojili na Rakeku nekaj dobrih skakalcev, ki bodo v ponos notranjskemu športu.

Z včerajšnjo nedeljo so bili najbolj zadovoljni smučarji

Ljubljana, 12. januarja.

Z včerajšnjo nedeljo so bili smučarji zadovoljni. Snega je naneslo dovolj. Smuka je bila že v okolici mesta dobra, čeprav niso smučke imele tako trdne podlage, kakor bi bilo treba. Mnogo boljše je bila smuka na Dolenjskem in Notranjskem, kjer je zadnjič zapadel sneg ostal. Na pomurlo skorjo zadnjega snega je zdaj zapadel nov sneg. In kaj si želi smučar še boljšega?

Nekateri prijatelji smučk so že v soboto popoldne pohlitali na lepa bloška smučišča, na Polževo in v Ribniško dolino. Vlaki so jih bili kar polni. Vsi so prišli na svoj račun: smuka je bila odlična in ostali bi tam kar več dni, če ne bi morali priti v ponedeljek v službo. Najvestnejši pa so si celo vzeli nekaj dni dopusta. Dopust za smuko je pri nekaterih že stalna navada.

Sneg je tudi včeraj ves dan pomalem naletal, prav hudo pa je snežilo okrog 11 dopoldne. Živo srebro je stalo ves dan nekaj stopinj pod ničlo. Vendar pa ni bilo preveč mraza in so jo nesportni meščani popoldne v precejšnjem številu ubrali v mestno okolico. Tudi drsalci, katerih število se je prav letos znatno povečalo, so imeli veseli dan. Led je bil uporaben in drsalcišče odprto. Da ni bil led še boljše je kriv sneg, ki je onemogočil, da bi ledeno ploskev kljub zadostnemu mrazu pripravili kakor je to treba.

Kdor pa včerajšnje lepe nedelje ni porabil v športne namene, je pa gotovo obiskal gledališke in kinematografske predstave. Obe gledališki sta bili polni in tudi pri kino-predstavah so bili vsi sedeži razprodani. Vsak se je pač zabaval kakor je vedel in znal. Denarja je bilo še nekaj v žepu, saj smo bili komaj 11. v mesecu. Sladokusci in prijatelji vinske kapljice so jo mahnilli v dobro gostilno in se tam malo podprli z domačimi kravčevimi in pečenicami.

V prestrem življenju je minila včerajšnja nedelja. Mestni reševalci so bili trinajstkrat poklicani. Med ponesrečenci sta bila tudi smučarja S. Smerkolj in J. Bosnič, ki sta se potokla, ko sta se smučala na Rožniku. Drugih smučarskih nesreč ni bilo. Tudi gasilci so imeli mir.

Kočevsko pred novimi nalogami

Kočevje, 10. jan.

Kočevsko mesto in Kočevsko sta pred novimi nalogami. Samo nekaj dni nas loči in kočevska zemlja bo v novih rokah, novem življenju. V prihodnjih dneh se izselijo še kočevski nemški meščani, kot zadnji pa prebivalci iz Stare cerkve. Kljub hudemu mrazu, poledici in velikemu snegu »furmanje« iz Ribniške doline pridno vozijo s sanmi pohištvo in vse drugo, kar bodo vzeli Kočevjarji s seboj, na železniški postaji v Kočevje in Stare cerkev, od koder odhajajo transporti v novo deželo. Kočevsko je postavljeno pred nove naloge, prav tako pa tudi Kočevjarji, ki zapuščajo našo zemljo, ki jim je 600 let s svojim velikim bogastvom dajala kruha in vsega.

Najvažnejšo nalogo na Kočevskem ima sedaj družba »Emona«. Z okrog 700 ljudmi je prevzela številna kočevska posestva in z njimi uravnava na Kočevskem novo gospodarsko življenje. Kočevsko so razdelili v posamezne okraje, v katerih nadzoruje gospodarski strokovnjak časne posle, ki oskrbujejo živino in pa opravljajo najnujnejša gospodarska in kmetijska dela. Trenutno oskrbujejo sedaj nekaj nad 4000 krav, dočim so prodali le nekaj slabše živine iz okolice Stare cerkve. Posebno mnogo dela pa ima velika pisarna družbe »Emona«, ki ima lepe prostore v veliki hiši v kočevskem mestu. Kolikor nam je znano, bo družba oddajala kočevska posestva po dokončani arondaciji, to se pravi, da bodo posestva gospodarsko porazdelili tako, da bo lahko vsak gospodar uravnal svoje gospodarstvo po določenem obsegu gozda, travnikov in njiv. Zanimanje za ta posestva je ogromno in v pisarno prihaja vsak dan več interesentov. Arondacijo posestev moremo vsekakor pozdraviti, saj bo le na ta način vse gospodarsko življenje na tej prenaseljeni zemlji na pravi podlagi in bo gotovo povzdignilo kmetijstvo, sadjarstvo in živinorejo.

Družba je s pomočjo svojih ljudi zbrala sedaj 60 vagonov krompirja in 10 vagonov koruze. Vse to je namenjeno za setev v kočevskem okraju.

Številne trgovine in obrtni lokali, ki so jih zapustili kočevski Nemci, so sedaj nezasedeni. Z odhodom kočevskih Nemcev je trenutno na Kočevskem nekaj nad 3000 ljudi, tako da je njihova kupna moč zelo majhna. Po naselitvi novih ljudi bo potrebno v Kočevju seveda še več novih obrtnikov in trgovcev, nujno pa so potrebni v Kočevju: ključavničar, klepar, kolnar, dva peka in še dva brivca, kajti eden res ne zmora vsega dela. V Kočevju imamo že en damski salon, ki popolnoma odgovarja krajevnim potrebam, vendar je še možnost za obstoj drugega. Trenutno je v Kočevju sedaj še sedem gostiln, bila pa jih je 27. V bodoče bi bilo priporočati manjše število, kajti številne dosedanje so bile nehišne, prav za prav le navadne točilnice. Nezaseden je samo en hotel, ker jih več Kočevje nima. Prosti sta tudi dve kavarni, za kateri pa je mnogo interesentov. Nujno potrebno bi bilo, da bi v Kočevju odprli drogerijo, katere lastnik se je prav tako izselil. V bodočnosti bodo lahko uspevale tudi trgovine z mešanim blagom in z manufakturno. Sedaj so v Kočevju le tri trgovine z mešanim blagom, iz vzemši rudniškega konzuma in nabavljalne uradniške zadrage. Nezasedenih je sedaj osem trgovin z mešanim blagom in tri manufakturne trgovine.

Družba »Emona« bo s svojimi poštvovalnimi močmi gotovo dobro izvršila svojo nalogo, tako da bo naši pokrajini in državi v gospodarsko korist, naši ljudje, ki pa bodo prišli na to zemljo, pa jo bodo gotovo obdelovali z ljubeznijo.

Pouk na kočevski gimnaziji se še ni pričel. Številna mladina iz Ribniške doline, Sodrške kotline in Kočevskega nestrpnost pričakuje, da bi lahko zopet hodila v šolo. Prepričani smo, da bo šolska oblast gotovo v kratkem tudi to

vprašanje ugodno rešila, saj je po odhodu kočevskih Nemcev v Kočevju dovolj hiš na razpolago, v katerih bi lahko na pr. uredili gimnazijski pouk, tako kakor za meščansko šolo v Novem mestu.

V namestitvenem uradu so imeli v kratki dobi svojega poslovanja mnogo dela. V pisarni, ki je stisnjena v prostore okrajnega cestnega odbora, se je v teku treh mesecev prijavilo 1157 delavcev. Okrajni urad sam je preskrbel delo 430 delavcem, občinski namestitveni oddelki tega urada pa okrog 500 delavcem. Delavci so dobili zaposlitev pri gozdnih in cestnih delih, v rudniku in v kamnolomu, mnogi pa tudi pri izdelavi delih, kjer so zaslužili po 55 lir na dan. Brezposelnih moških sploh ni, brez dela pa je le nekaj tekstilnih delavk. — Urad vodi g. Drenovec Franc.

Novice iz Države

Prijava premoženja državljanov Združenih držav. Ko so severnoameriške Združene države stopile v vojno z Italijo, so začeli veljati za premoženje, last državljanov Severne Amerike, isti zakoni, kakor za državljane drugih sovražnih držav. Zaradi tega je bil v rimskem uradnem listu objavljen zakonski ukaz, ki pravi, da pridejo pod sekvester vsa imetja v Italiji, ki so bila last državljanov Združenih držav. Kdor je bil takšno imetje prijavil že prej, mu ga ni treba prijavljati ponovno, pač pa mora v roku 30 dni prijaviti to premoženje vsakdo, kdor tega ni storil že lansko leto.

Delo goriškega Zelenega križa. Kar pri nas opravljajo mestni reševalci, dela v Goriči društvo Zelenega križa. Po statistiki, ki je bila te dni objavljena, je to društvo s svojimi reševalnimi avtomobili prepeljalo lani 5969 bolnikov, avtomobili pa so pri tem prevozili pot, dolgo nad 100.000 km. Ker pa so prevozi vedno pogostejši, je društvo sklenilo kupiti nov reševalni avtomobil tipa Fiat. Seji društva je predsedoval skvadrist Ludvik Kurner.

Smrt apostolskega delegata za Čile. 2. januarja je v Valparaisu, prestolnici Čileja, nenadoma umrl apostolski delegat nadškof nicejski msgr. Aldo Laghi. Bil je na obisku pri čilenskem škofu, ko ga je zadela kap, kateri je bil nekaj ur podlegel. Preden je umrl, je dobil še papeški blagoslov, kar mu je bilo sporočeno po radiu. Pokojnik si je pridobil posebno velike zasluge za organizacijo evharističnih kongresov, zlasti za organizacijo kongresa v Buenos Airesu. Star je bil 58 let.

Nevaren požar v starinski hiši v Benetkah. V lepi starinski palači tik Markovega trga v Benetkah, kjer je sedež zavoda za zavarovanje, se je oni dan nepričakovano pojavil močan ogenj. Izbruhnil je v vrhnjem nadstropju in je bil tako močan, da je bila vsa palača, z njo pa tudi druge, tesno se tiščeče hiše, v veliki nevarnosti. Stiri oddelki požarne brambor so bili takoj na mestu in so z velikimi napori po treh urah ogenj pogasili in obvarovali sosedna poslopja večje škode.

Mrakovo gledališče

Franciškanska dvorana.

Četrtek, 15. januarja: »Pavlihovci«. Začetek ob 18.30 zvečer.

Nedelja, 18. januarja: »Pavlihovci«. Začetek ob 10.30 dopoldne.

Torek, 20. januarja: »Elektra«. Premiera. Začetek ob 18.

Blagajna franciškanske dvorane posluje dnevno od 10.30 do 13 in od 15 do 17.

Umrl je moj ljubljani mož, brat, stric in svak, gospod

Anton Činkole

posestnik, gostilničar in trgovec

v 39. letu starosti. — K večnemu počitku ga bomo spremili v torek, dne 13. januarja ob 10 iz njegove domačije Male Poljane (Lakence) na župnijsko pokopališče v Škocjan pri Mokronogu.

Male Poljane, dne 11. januarja 1942.

Amalija Činkole roj. Karlovšek, žena — in ostalo sorodstvo.

ČRNA KAMELA

Martino je takoj vstal in se resnega obraza sklonil nad mizo. »Ne znam vam razložiti,« je povedal. »Sploh vam ne morem niti razložiti, kako je ta robec začel v moj žep.«

Chan ga je presunljivo pogledal. »Ali ni vaša lastnina?« je vprašal.

»Prav gotovo ne,« je odvrnil režiser. »Stalno nosim v svoji večerni obleki dva robca, enega tukaj... in pokazal je na vogal svile, ki je molela iz njegovega zunanega naprsnega žepa, in drugega v hlačah.« In potegnil ga je ven. »Nadaljnji pa ne potrebujem. Prav slučajno sem posegel v svoj stranski žep, začutil robec in ga mehanično uporabil. Toda nikdar ga nisem vtaknil in prav tako tudi moj ni.«

»Zelo zgovorna razlaga,« je posmehljivo rekel Tarneverro.

»Moj dragi Tarneverro,« je rejal Martino, »če bi zvrtili že toliko filmov kot jaz, bi počasi razumeli, da resnica pogostokrat zveni bolj neverjetno, kakor pa vse izmišljene zgodbe.« Vzel je mali svilen robec z mize in ga ponudil Chanu. »Sicer pa je na vogalu vstaj pralni znak.«

»Vem,« je pritrdil Chan, in nekaj časa gledal na majhno črko »bc, ki je bila s črnolom napisana na rob. Pogledal je proti Willkieju Ballouju, ki ga je prav tako pogledal, potegnil je žena robec in si zamišljeno obrisal čelo.

Deseto poglavje.

»Shelah od Dennyja.«

Chan je skomizgnil z rameni in spet pogledal Martina, čigar rdečkasti obraz je bil za spoznanje temnejši ko običajno. vrata in naredil hitri konec vsemu zasliševanju. Lahko gre...

32 Chan, »namreč po trenutku, ko je ta predmet zajadral v vaš žep.« Martino je premišljal. »Ko smo med kratkim zapustili je dilnico, smo stali skoraj vsi tesno drug ob drugim pri vratih. Začutil sem, kakor da bi se nekdo dotaknil mojega žepa.«

»Kdo je bil tisti trenutek v vaši neposredni bližini?«

»To je težko reči. Vsi smo stali tesno drug ob drugim. Stvar je prevažna, da bi mogel tukaj zdaj uganjati.« Uthnil je in pogledal vedeževalca. »Spominjam pa se brez nadaljnega, da mr. Tarneverro ni bil daleč stran od mene.«

»Je to obdolžitev?« je hladno vprašal Tarneverro

»Ne. Nisem popolnoma prepričan...«

»Toda nič vas bi ne moglo bolj osrečiti, kakor če bi mogli biti o tem prepričani!« je pojasnil vedeževalec.

Martino se je zakrohotal. »Zadeli ste, dragi prijatelj! Nima do vas nobene posebne ljubezni in to vi tudi veste. Če bi šlo po mojem, bi morali že davno zapustiti Hollywood.«

»Ker se vam pa to ni posrečilo, ste tekali neprestano okrog in na tihem svarili ženske pred menoj.«

»Kaj se pravi: na tihem? To sem čisto javno storil in vi tudi veste. Le svetoval sem jim, naj se vas ogibljejo.«

»Zakaj?«

»Izraz vaših oči mi ni všeč, dragi prijatelj. Kaj ste vi danes zjutraj natrobeljili ubogi Shelah? Kaj vam je rekla?«

»Nekaj, o čemer prav gotovo ne bom z vami razpravljaj. Vi ste torej sedeli na obrežju ob vodi, ali ne?«

»Nikar tako vsiljivo ne obešajte vašega bleščečega alibija na veliki zvon,« je besno zakričal Martino. »Kako in zakaj pa mislite, da je vaš alibi tak otrden in neomajen? Ste morebiti spet pogledali nekoliko v prihodnost?«

»Cenjeni gospodje — dragi moji,« je protestiral Chan. »Tako brez dvoma ne bomo prišli naprej. Opažam, da so vaši živci silno napeti in sem zato vesel, da bom končno lahko odprl vrata in naredil hitri konec vsemu zasliševanju. Lahko gre...

Vsi so planili v preddurje, kamor jim je Chan sledil.

»Le eno besedo bi še rad dodal,« je rekel, »čeprav sem prepričan, da ste mojih besed že do grla siti. Toda prosim vas, mislite na tole: vsi morate neizogibno ostati na tem malem otoku. Če bi se kdo od vas poskušal vkrcati na ladjo, bomo mi takoj to izvedeli in temu primerno postopali. Zato ostanite, prosim vas ponovno, tukaj in se razveseljajte ob lepotah tega zemeljskega drobca, o čemer vam bo mr. Brashaw vsak hip z veseljem držal najzبردnejša predavanja.«

»Tako je,« je potrdil mladi mož. »Sanjaj na obali, okrašeni palmami in pozabi na svoje dnevne skrbi. Medtem ko drugje besne zimski viharji...«

»Meseca julija?« je vprašal Van Horn.

»Seveda, tudi to... na primer na južnem tečaju. Pustite v miru misli na Hollywood in mislite na to: Havajske otočje ima podnebje, ki si ga Kalifornija šele namerava ustvariti.«

Vrata so se zaprla za Balloujem in njegovo gospo, tik za njima pa so šli Van Horn, Martino in Jaynes. Bradshaw je šel še enkrat v sobo, kjer sta obedeli miss Dixon in miss Julia in pustil Chana samega s Tarneverrom, ki je ravno prijel za svoj klobuk.

»Gospod komisar,« je pripomnil. »Sprejmite moje polno sočutje. Stojite namreč pred silno skrivnostnim primerom.«

»Toda uživaj vašo pomoč,« ga je spomnil Chan. »In ta misel me tolaži.«

Tarneverro je stresel z glavo. »Bojim se, da precenjujete moje sposobnosti. Toda navzile temu vam stojim zmerom na razpolago. Kdaj vas bom spet videl?«

»Poiskal vas bom jutri dopoldne,« je odgovoril Chan. »Toda se bova vendar enkrat v miru o vsem pogovorila. Morda pa se čez noč zalaska kakšna nova misel in nama pomore...«

»Poskušal bom, če bom le mogel, k stvari kaj prispevati,« je potrdil Tarneverro in odšel Kratek hip je Chan zamišljeno gledal proti vratom, za katerimi je oni izginil, potem pa je stopil nazaj v sobo.

Krasna knjiga o delu mojstra Josipa Plečnika

Ljubljana, 12. januarja.

Ko je bil na predlog župana dr. Jura Adlešiča na seji mestnega sveta ljubljanske dne 12. oktobra 1939 oblikovalec sodobne Ljubljane univ. prof. Josip Plečnik soglasno izvoljen za častnega meščana, je mestni svet soglasno sprejel tudi županov nujni dodatni predlog, naj mestna občina ljubljanska z dovoljenjem svojega častnega člana univ. prof. Plečnika zbere njegova dela ter objavi v posebni knjigi. Mestna občina ljubljanska je svoj sklep izpolnila na tako lep način, da je knjiga vsestransko dostojna velikega imena njenega častnega meščana ter njegovih uspehov za večnostno umetnost arhitekture.

»Architectura perennis« — »Večnostna arhitektura« je naslov knjige, kjer umetnostni zgodovinar univ. prof. dr. Franco Stele s klasičnim traktatom neovrgljivo dokazuje, da je arhitektura umetnost večnostnih vrednot. Z lahkim poletom in bleiskom pisanih traktatov na vseh straneh izžareva umetnikovo zamaknenost pri neprestanem darovanju samega sebe večni lepoti. In ko smo prečitali ta veselo in vesele stavbe umetnosti, se čutimo daleč in visoko nad vsakdanjostjo. Zavzeti plavamo v višinah z velikim duhom, se zavedamo njegovih sporočil in odkritij ter se poglabljamo in naslajamo z blago tolažljivo in osvetojujočo krepilno vsebino večnostnih vrednot umetnosti. Iz višin vidimo, kako se odvijajo vekovi in kako se z njimi razvija človeški duh pri prizadevanjih za izrazno silo stavbne umetnosti. Umetnostni zgodovinar in esteti dr. Stele je v ta svoj traktat zajel Plečnikovega duha, ki iz njega nastaja Plečnikova arhitektura, najneposrednejši izraz mojstrove filozofije.

»Nikdo ne ve, od kod prihaja, kam gre, en sam velik duh je življenje.

Kdor množi umetnost, razmnožuje bolečino — nemara bi brez bolečin, brez trpljenja, ki je poezija krščanstva, ne bilo niti potrebe po iskanju lepote. Steherno mu je tudi določeno, da se tudi izven družine, v kakem omejenem družabnem krogu izživlja zaradi medsebojne izpolnitve. V takih omejenih, časovno menjajočih se obdobjih so nastajale tudi raznolike stvari, ki jih vsebuje ta knjiga.

Dr. Anton Trstenjak je pa prispeval globoko razpravo »Philosophia perennis — ars perennis«, da je vekotrajna filozofija najmočnejši in najjasnejši pogovor človeškega duha, vekotrajna umetnost pa najtišji odmev skrivnosti zvonov v človeškem srcu.

Na zadnjem listu je mojstrove beseda o umetnosti in njegova zahvala, kjer med drugim pravi, da je dr. Stele dodal svoje, do vseh globlin segajoče premišljanje o arhitekturi splošno; dr. Anton Trstenjak pa je vzporedil temelje filozofije in arhitekture. »Klasično lepi in tehtni izsledki nunege velikega, plemenitega truda naj jima veljajo za dostojno povračilo. Enako se zahvaljuje tudi županu dr. Adlešiču in vsemu mestnemu svetu, prav ljubljancem se pa spominja tudi vseh učencev, ki so mu bili kdaj potrpežljivi pomočniki, predvsem pa svoje zveste asistentke inž. arh. Lucije Šuklje.

Kakor pri inkunablih in sploh starih knjigah ter tudi še v naši Valvasorjevi »Ehrec«, tako dr. Stele spremlja svojo razpravo ob robu besedila z marginalnim besedilom, a drugi rob ob besedilu krase marginalne sličice in načrti Plečnikovih del. O delih častnega meščana dr. Stele redko govori neposredno in jih tudi ne opisuje. Arhitekt je vedno zastiral ter edino pri marginalni »Arhitektura vsebuje moment razodetja« zagledamo »Zale kot primer razodetja«.

»Odlični primer za to, kar želimo povedati, so ljubljanske Zale. Razodetje so pomenile za umetnika, ko se je prvič zavedel njihove ideje, še večje razodetje za nas, ko nam jih je postavil kot resničnosti na ljubljansko polje. V času, ko je standardno ustrezni rešitev v arhitekturi na višku, ko pomeni modo, proti kateri misli, da pomeni kulturni greh, je naš arhitekt ustvaril namesto mrtvašnice Zale, ki so razodele novo, nezasičeno, da, rekli bi kar blazno novo moč. V svetu in pri nas je takrat veljal kot zgleden racionaliziran, s sredstvi vseh možnih kalkulacij zasnovan tip mrtvašnice kot višek dosegljivega. Malo več ali malo manj tako imenovane umetnosti pri teh standardiziranih rešitvah, se je zdelo, da nima vloge. Hladen, vsestransko dognan račun je obvladal ta važen sodobni arhitekturni problem in ga zajel tako popolno, da je zanj obstajal samo še mrlič; živi človek s svojimi čustvi pa je bil potisnjen daleč v ozadije, kakor bi poslov, zvezanosti z mrtvašnico, ne bilo mogoče več toliko posvečiti, da bi bili vredni mesta v živem življenju. V istem času je snoval naš arhitekt zamisel Zal. Tudi skozi njegovo glavo so brodile standardizirane sheme idealne mrtvašnice in je šlo mogoče spodbetka edino za to, kako hladni porabnosti navdahniti vsaj nekoliko posvečen tolažilnosti, ki je manjka navadno celo sodobnim mrtvaškim kapelam. Nekega dne se mu je razodelo nekaj, kar še ni imelo niti imena; vedel je samo, da se mrtvašnica ne bi smela imenovati. Zasnoval je vrt poslednjega slovesa in poslednje tolažbe, »Vrt vseh svetnikov« naj bi se bil imenoval. Pred njegovo dušo je vstala domovina s svojo idilično značilnostjo, z belimi cerkvami in ljubimi kapelami ob polih. Zakaj bi mrtvašnica, prizorišče zadnjega slovesa z dragim rajnikom, ne bila zadnja, kar mogoče vijugasta pot skozi vrt s kapelicami, ki naj bodo naše individualne mrtvašnice? Kakor se je že pogosto videlo prestrašil razodetja, ki je vstalo v njem v plodoviti uri, se je tudi arhitekt prestrašil te misli, češ, kako naj bi te uboge kapelice služile standardiziranemu namenu? Svojo zamisel je sicer narisal, a se je odrekal njeni uresničitvi, saj sam ni verjel na njeno ostvarljivost. Vendar pa mu enkrat spočeta ideja ni dala miru, pa tudi drugi so se je oprijeli, češ, domača je, naša je. Tako se je, še preden je bila rojena, razodevala. Pokazalo se je, da je navidez blazna misel tudi združljiva s potrebami, katerim naj služi, in ko je bila končno realizirana, se je udomačila, ker se je razodela tudi v svoji resnični porabnosti, predvsem

pa v svojo globoko plemeniti človečnosti, ki je je zmožen samo poet, čeprav je arhitekt.

To krasno besedilo knjige je pa samo dragocena poseba, polna arhitektoevih prizadevanj za ustvarjanje vekotrajne lepote. Vse to se jasno odraža v slikah, ki vsi knjigo prav razkošno krase.

Kar 131 strani je polnih načrtov. Z večino javnosti neznana dela, ki se niso uresničena: za Dunaj, za otoček Iz Veli v Jadranu, za Beograd in Obrenovac, za Split in Prekmurje, za Crikvenico in za Bosansko Gradisko, za Osijek in za Sarajevo. Velikostne cerkve in samostani za Zagreb poleg cerkve za žužembersko okolico, zavod za Radeče in veliko za gorenjsko ravnino in planino, predvsem pa seveda mnogotera dela za Ljubljano. Izmed teh omenjamo samo 26 strani načrtov za novi ljubljanski magistrat, neuresničeni načrt Mayerjeve hiše ter poleg drugih, še nerealiziranih projektov tudi načrt za kavarno na levem bregu Ljubljanice ob tromeštvju kot pendant tržnicam za ribe na drugi strani Ljubljane. Izvršena dela pa spoznamo na 59 straneh iz odličnih fotografij, reproduciranih v bakrotisku. Občudujemo dela z Dunaja in iz Prage, Hradčane, praško cerkev Presv. Srca Jezusovega in dela za Lany, cerkev sv. Antona Pad. v Beogradu, dela za Bled in Begunje ter sploh za Gorenjsko, bogojinsko cerkev, seveda nekaj tudi za Ljubljano, zlasti pa vrtove, notranjo opremo, kletke in ciborije, zakristijske umivalnice, vaze, stole, zastave i. dr., skratka kratek pregled uresničenih načrtov od Dunaja do današnjih dni.

Sličice ob besedilu nam pa kažejo 41 načrtov, ne morda za drobniarje, temveč tudi za največja poslopja in za najrazličnejše kraje, za knjižno opremo, pečatnik, pohištvo, vezeno in za vse mogoče raznovrstne stvari, ki jih zna požaltniti roka pravega umetnika. Majhnih fotografij izvršenih del imamo pa celo 73, ki nam odkrivajo razširjenost arhitektovega dela na najrazličnejše kraje ter hkrati z velikimi načrti in slikami razodevajo prilagoditev značilnosti teh krajev, na drugi strani pa podajajo pregled vsega bogastva, ki ima ga je poklonila zakladnica nesmrtnega mojstra.

Seveda je tudi oprema knjige od izbire črk in stavka ter razdelitve prostora pa do krasnih platnic delo mojstra Plečnika. Vse kliseje je izdelala klasična ljudske tiskane, ki je knjigo natisnila na dragocenem papirju za umetnostni tisk ter jo je tudi vezala njena knjigovoznica. Tako je knjiga obenem tudi dokaz, da je univ. prof. Josip Plečnik razen umetnikom tudi obrtnikom tak učitelj, da se dandanes lahko merijo z najboljšimi mojstri sveta.

Sodba v Vokičevem procesu v petek

Drugi dan razprave o Vokičevih milijonih, v soboto, 10. t. m. je bil določen izključno zasliševanju za ta dan vabljene prič. Zaslišanih je bilo 8 prič. Razprava je trajala ves dan in je bilo v dvorani nekaj več poslušalcev kot prvi dan. Vrstili so se tudi dramatični nastopi, ko je razprava drugače potekala mirno in monotonno. Bistvo in glavna točka razprave sta bila osredotočena na važno pričo Rafaela Batističa, trgovca s kožami v Stražišču pri Kranju. Prvi del razprave je bil od 9 do 14, drugi od 16 do 19.

Prva priča, I. Oblak, ki je bil blagajnik bivše operative dravske divizije, je kratko pojasnil usodo blagajne, ki je bila nameščena v sobi orožniške postaje.

Priča Rafael Batistič je bil kot rezervist poklican k vojakom in dodeljen s svojim luksuznim avtom kot šofer k poveljstvu bivšega ljubljanskega vojnega okrožja, ki je bilo premeščeno v Novo mesto. Vozil je obtoženca Vokiča, bil je očividec, kako je milijone nalagal v avto pred orožniško postajo in kako jih je za obtoženega na veliki petek, 11. aprila, srečno pripeljal v Ljubljano, to proti mraku. Na obtoženčevem stanovanju (Stolba št. 8, bivša Razbergerjeva vila) so denar tri ure šteli. Bilo je v vrečah 9 milijonov in pol. Poleg je bil še zaboj denarja. Priča, ki je prav živahno in drastično opisoval vse dogodke, je posebno poudaril, da mu je obtoženec dal, ne pa podaril 3 milijone dinarjev z nalogo, da mu jih shrani in varuje. Pri poroki, ki je bila 15. aprila z obtoženo Olgo, roj. Korosec, je priča silil, da bi obtoženec vzel k sebi te tri milijone.

Priča je pozneje 22. aprila izročil vse tri milijone proti uradnemu potrdilu vodstvu nemške državne policije. Potrdilo je priča predložil predsedniku senata. Priča, ki je zelo odločen in podjeten, je sodnikom še pripomnil: »Bil sem zaradi teh milijonov zelo v strahu. Osem dni nisva z ženo spala zaradi njih.« Predsednik: »Vokič pravi, da niste imeli pred njim respekt.« Priča glasno: »Prmjiš! Ni res! Ali naj bom jaz — navaden redov — soodgovoren za milijone?«

Priča Jager Leopold, bivši narednik-vodnik, je izpovedal nebitnosti in okolnosti stranskega pomena. Njemu je dal obtoženec 5000 din. Vokiča pozna. Bil je vedno vesten in varčen oficir.

Priča dr. Andrej Druškovič, odvetnik v Ljubljani, je kot zastopnik raznih oficirjev-interesirancev vodil poizvedbe in se tudi sestel s pričo Batističem, ki da mu je pripovedoval, kako da naj bi bil Vokič usodnega dne dopoldne in popoldne oprezoval pred novomeško orožniško postajo na blagajno. V nadaljnjih izpovedbah pa priča ni bil siguran in je prišlo med njim in pričo Batističem do ostrega in živahnega prekanja.

Ljubljana

Koledar

Danes, ponedeljek, 12. januarja: Alfred, opat.

Torek, 13. januarja: Veronika, d.

Pobotni urad za terjatve in dolgove Visokega komisarijata se je preselil iz Justične palače, Ljubljana, Rimskega trga, na Stari trg št. 84, drugo nadstropje, levo.

Knjižari splošnega in skupnega darika na poslovnih promet in luksuz so dolžni vložiti prijave o celoletnem prometu v letu 1941. tekem januarja 1942-XX.

Obrtniki, že obdavčeni s pavšalno pridobitno, oziroma ki imajo pravico do pavšalne pridobitne, morajo vložiti prijavo (prošnjo) za pavšalno obdavčbo s pridobitno. V tej je navesti število pomočnikov in delavcev, pogonsko silo in porabo toka.

Novejši simfonični koncert Glasbene Matice ljubljanske pomeni važen dogodek v našem koncertnem življenju. Na tem koncertu bodo izvajala tri simfonična dela priznanega, najplodovitejšega slovenskega simfonika Lucijana Marija Škerjanca. Izvedba je poverjena dirigentu Dragu Mariu Šijanču in simfoničnemu orkestru, ki je sestavljen iz članov Orkestralnega društva Glasbene Matice in članov Zveze godbenikov. Vseh sodelujočih je nad 70. Kot solist-pianist bo sodeloval pri tem koncertu rektor naše Glasbene akademije, Anton Trost. Spored simfoničnega koncerta bodo naslednja Škerjančeva dela: Dramatična uvertura (prva izvedba). Koncert za klavir in orkester (druga izvedba). Tretja simfonija (prva izvedba). Koncert bo v veliki Unionski dvorani, začetek točno ob 7 1/2 zvečer, na kar še prav posebno opozarjamo. Konec pred 8. uro. Predprodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Matice in od 1/6 ure dalje v veži pred veliko Unionsko dvorano.

Ljubljansko gledališče

DRAMA:

Ponedeljek, 12. jan.: Zaprt.

Torek, 13. jan. ob 17.30: Boter Andraž. Red

Torek,

Sreda, 14. jan. ob 17: »Hamlet«. Red A.

OPERA:

Ponedeljek, 12. jan.: Zaprt.

Torek, 13. jan. ob 17.30: »Ples v Operi«. Opereta. Red B.

NUJNI POSTINI PACCHI POSTALI

PAKETI URGENTI

dospejo na naslov ob istem času kakor ekspresna pisma, oddana na pošti istega dne in ob isti uri. Sprejemajo jih v vseh krajih in za vse kraje Kraljevine Italije in kolonij. Potujejo z direktnimi in pospešenimi brzovlaki. Na dom so dostavljeni najhitreje, takoj ko dospejo na namenjeno postajo

Igor Zagrebenj:

Zavetje v pečevju

Sla sta po pokosenem bregu za cerkvijo, zmerom bliže k gozdu sta prihajala. Barbka mu je vso pot čebčljala, kako so se gori na jasi preganjali, ko so bili še otroci. Vsako drevo mu je pokazala, kamor je bila takrat splezala. Dan je bil vroč, da je kar puhtelo. Neusmiljeno je pripekalo sonce. Zamolklo se je bliščala visoka, trda trava na jasi. Tam eta malo postala in se oddihovala.

Obema je na glas razbijalo srce. Kar na lepem pa je Tone prijel Barbko čez ramo, se spognil čisto k njeni črni glavi in jo vprašal na ušes:

»Barbka, ali me imaš kaj rada?«

»Imam!« mu je odgovorila čisto potihem.

»Barbka!«

Obrnil si jo je k sebi. Kako je zagorel njen rjav obrazek! Tak je bil kakor makov cvet. Oči je povešala. Ko pa jih je spet vzdignila k njegovim, da se je srečala z njimi, jo je Tone objel in jo poljubil na usta.

Dolgo eta potlej stala tesno objeta na jasi in se poljubljala. Tone ji je poiskal vrat, ta nežni, rjavi vratak, bradico, oči, ušesa, čelo, lase. Kar naprej je po-

ljubljal.

»Dosti, Tone, dosti! Nikar ne več!« se ga je branila, ko je spet prišla do sape. Pa ne preveč zares.

Kako hitro je minilo popoldne! Kaj, ali se res že večer?

Na nauk eva pa pozabila!

Pri cerkvi se oglašla zvonček!

V kraju je že opravilo, ljudje se odpravljajo domov.

Nizko je večerno sonce, postrani sije med vejami na jaso in zlati svetlozelene liste svisča ter njegove zamolklo plave cvetove.

Zdaj morava pa zares dol, Barbka! Tone ji je položil roko čez ramo, Barbka pa ga svojo drobno, rjavo levo držila čez pas. Tesno objeta stopata skozi praproto proti košenici.

Preden prideta iz gozda, se še enkrat ustavita.

»Barbka!« pravi Tone in ji pogleda v oči.

»Tone!« dahne Barbka.

Sreča sama se mu smehlja iz njenih oči, njej pa iz njegovih. Spet poljubi ta mala, vlažna usta, dolgo kakor za slovo.

Vodnik je prišel nazaj še pred nočjo. Zvečer ga je Tone vprašal za Barbko.

»Komu pa, če ne tebi?« se je široko

in veselo zasmeljal Vodnik.

Potem pa je zaklical

»Barbka!«

Ta je že čakala.

»Kaj je ata?« je vprašala.

»Tale Tone me je vprašal, če bi mu bila pri volji postati krščanska žena in gosposinjal Kaj praviš?«

»Bi, ata!«

»No, tako! Če je tebi prav, je tudi meni! Zdaj pa jest, otroka!«

Pomalem so se o vsem lepo pogovorili, zmenili so se tudi za dan, kdaj naj bo poroka. Zdaj, poleti ne kaže, ker je preveč dela in ker je treba marsikakšno reč, ki je prišla zaradi vojske iz reda, postaviti spet nazaj na pravi kraj.

Pozimi naj bo! Po božiču, za Tri kralje, tako so se zmenili.

O nečem pa kar nobenemu ni hotela beseda iz ust.

Tone in Barbka sta se že pogovorila, da bi pa o tej reči navezal z Vodnikom — se je pa kar naprej premišljal in odlagal na poznejši čas. Enkrat bo tako morala priti na vrsto.

Neki večer pa je začel Vodnik sam:

»Kako si se odločil, Tone?« je vprašal.

»Ali misliš ostati pri nas ali spet postaviti Vreskovino nazaj?«

Zdaj je pa udarilo, beseda je zunaj!

»Brez zamer, oče,« mu je odgovoril, »že tisti dan, ko so mi Francozi ubili očeta in požgali dom, sem prisegel, da bom nekoč spet postavil domačijo, še lep-

šo in večjo kakor je bila tista, v kateri sem prišel na svet! Ne morem drugače, tako sem prisegel!«

Vodnik sprva ni nič odgovoril, tako da ga je jela Barbka gledati v strahu in proseče.

Potem pa je vzdihnil in skoraj žalosno spregovoril:

»Vidiš, Tone, toliko rodov je pred menoj živelo v tem domu, jaz sam sem se v njem rodil, zmerom sem mislil, da bom v njem tudi umrl in da bo moje krvi tisti gospodar, ki mu bom vse zapustil! Marsikako noč sem zadnje čase prebeždel, ker se mi je kar zdelo, da od svojega ne boš odnehal! Saj te ne karam zaradi tega, očetu na onem svetu si tako prisegel, nič se ne da izpremeniti! Obratni obratni sem, pa kakorkoli sem hotel sprevečti, zmerom mi je prihajalo na isto — in nocoj je bila končno izgovorjena zadnja beseda. Tudi na to sem se bil že pripravljal, če se ne bi bil, ne bi prvi vprašal, kako bomo posej živeli. Takole sem se odločil: če te ne bo moči pogovoriti, potlej bom na spomlad polja, senoži in gozd prodal Škerjancu iz Glavnika, ki me je leta in leta nagovarjal, naj bi vsaj menjala. Tisto, kar ima on okrog Glavnika, ni prav nič manj vredno kakor je moje. Vselej sem se ga znal otepeti — v nedeljo pa sem bil spet pri njem in sem mu pomolil prst. Nisem mu še obljubil zagotovo, dal pa sem mu čufti, da ima vendarle upanje za spomlad, prej seveda ne. Tako sem ukrenil. Doma, tele hiše,

mu pa ne bom prodal, pa če mi ne vem koliko ponudi — tudi to sem mu dal vedeti! Tega bom pa podaril farovžu, ali boljše rečeno, našemu Kozmanu, naj on ukrene, kako bo najbolj k pridru čim večim ljudem. Malo sem že mislil, naj napravi šolo, da se bodo otroci kaj koristnega naučili za življenje, kaj takega, o čemer nas enega nikoli ni nobeden počul, pa bi nam hodilo prav! Tako sem premišljal — in tako bom Kozmanu tudi svetoval, naj napravi! Kakor mi je težko — vendar sem si le rekel takrat, ko sem se bil odločil: Nekaj mora pa prav sleherni človek žrtvovati, ko je tako srečno preстал take težke čase! Kaj hudega se je šele zgodilo drugim! Ti si izgubil vse: očeta, ženo, posle, dom so ti požgali! Jaz pa nisem prav za prav prišel ob nič! Kaj če bi izgubil Barbko? Koga pa bi še imel potlej na svetu, za koga neki naj bi se še posej ubadaj? Tako pa imam vaju dva, otroka moja!«

Prav narahlo je pobožal Barbko po laseh.

S povešeno glavo ga je poslušala.

Tako v živo so ji šle očetove besede, da se ni mogla ubraniti solza.

»No, no, Barbka!« jo je tolažil Vodnik.

»Daj no! Saj ni tako hudo! Se bomo že navadili! Človek mora na svetu marsikaj prenesti, pa če je možak, ga podreti ne more se ne vem kako huda reč!«

Dolgo so vsi trije molčali.

Oba moža sta gledala Barbko, ki so ji kar naprej trepetala ramena.

Andrejčkov
J o ž e :

Zalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

313.

»... Ko sem se drugi dan vrnil iz Celja, kamor sem bil šel po opravkih, mi je prišla žena naproti vsa v solzah in blede ko smrt. Od strašne žalosti dolgo ni mogla do besede. Zdaj je slopila v sobo dekla in vsa obupana povedala:

»Ti ljuba Mati božja, Venceljna ni nikjer! Opoldne sem bila z njim na vrtu. Šivala sem in zraven malo zadremala. Ko se zbudim, ni bilo otroka nikjer. Vse smo pregledali in povsod spraševali po njem, pa zastonj!...«

314.

»... Meni so se udje tresli od strahu. Pregledali smo še enkrat vse kote, pa ni bilo sledu o otroku. Slednjič mi je star mož ob vodi povedal, da je zjutraj videl pokril voz, ki je drdral proti Ljubljani. Človek v njem je bil na las podoben bratrancu s Hrvaškega. Zdaj sem se spomnil bratrančevih groženj in kletvin. Nisem sicer mogel razumeti, čemu bi naj mu bil otrok, pa zdelo se mi je, da mora le biti v njegovih rokah...«

315.

»... Najprej sem pisal na Hrvaško. Čez dva dni sem dobil odgovor, da tega in tega Irgovca ni več v deželi; da je pobegnil in pustil velik dolg. V Celju sem zvedel, da se je tak človek pred dnevi peljal na Nemško. Otroka ni imel s sabo nobenega, spremljal ga je le mlad človek. Nič drugače nisem sodil, kakor da je bratranec v Celju otroka skril, potem pa krenil v Nemčijo in Ameriko in da misli z njim storiti kakšno goljufijo...«

Zakon narave je tak...

V Rimu so podrli znamenit hotel in ga nadomestili z novim

Na Piazzii Barberini v Rimu je do nedavna stalo častljivo in po vsem svetu slovito poslopje — hotel Bristol. Na jezo mnogih iskrenih obdovalec, zlasti vnetih oboževalcev graditelja Berninija, so na ruševinah slavne zgradbe zgradili novi hotel »Palazzo Giraffa«.

Hotel Bristol je imel toliko sloves po svojih odličnih gostih in obiskovalcih, da se more z njim meriti morda le še kak Ritzov hotel.

Bristol ima za seboj celo zgodovino. Orišimo jo v kratkih potezah:

Ko so Firence izgubile svoj pomen in je Rim prevzel vlogo prestolnice, je Rim v nekaj mesecih narasel za 50.000 prebivalcev. Tedaj se je kmalu pokazala velika potreba po novih hotelih. Kar jih je bilo, so jih hitro preuredili in obnovili.

L. 1875. je graditelj Alessandro Frontini zasnoval načrt za hotel, ki bi ustrezal uradnim in aristokratskim potrebam prestolnice. Tako se je rodil Bristol. In Bristol je zares sijajno ustrezal svojemu namenu. Skozi več kot petdeset let ga ni bilo člana iz kraljevih hiš in odličnikov v političnem, gospodarskem in umetniškem življenju, ki bi se kdaj mudil v Rimu, a se ne bi s hvaležnostjo spominjal gostoljubnosti v hotelu Bristolu.

V zlati knjigi tega hotela je vrsta imen odličnih osebnosti, ki nima primere. Iz kraljevih hiš so se tu mudili: Don Pietro d'Alcantara, cesar Brazilije, egiptski kralj Ismail Paša s princem Hassanom, ruska velika vojvodinja Pavlovna, romunski knez Aleksander, nemški knez Friderik, ruska velika vojvodinja Katarina, knez in kneginja galska, pruski knez Henrik s kneginjo Ireno, bolgarski knez Ferdinand, japonski knez in kneginja Arisujawa, vojvoda oporški, grški knez Juri, ruski veliki vojvoda Sergej, japonski knez in kneginja Noshimato s spremstvom 22 oseb, bivši perzijski paša Mohamed Ali Mirka; knez Oskar Viljem, pruski knez Joachim, itd. itd.

Celo v pretekli svetovni vojni je Bristol imel precej imenitnih gostov. Omenimo, da so bili predstavniki zaveznikov na rimskih sestankih gostje hotela Bristol.

Ce bi hoteli še naštetati vse razne imenitnike iz političnega, umetniškega in kulturnega življenja, ne bi prišli do konca. Naj omenimo le nekaj najvažnejših imen: Pierpont Morgan, Rockefeller, Vanderbilt, sami predstavniki denarstva; iz političnega življenja poznamo lorda Roseberya, kneza Metternicha, lorda Ceilla Rhodesa,

Chamberlaina in končno še Churchilla in njegovo gospo.

D'Annunzio in Zandonai sta tudi bila gosta bivešega Bristol.

L. 1910. je bilo jubilarno leto in ob tej priliki je pripeljal norfolški vojvoda skupino angleških romarjev v Rim. V Bristolu je tedaj priredil kosilo, ki je kar zaslovelo.

Hiro Hito — 124. cesar sedanje japonske dinastije

Tudi v bodoče Japoncem ni treba biti v strahu, da ne bi imeli »sinu nebes«

V palači Kujo, v »gradu štiridesetih vrat« v Tokiu, raste ob skrbni negi svojih staršev in dvorjanov otrok, ki mu je usoda namenila, da bo nekoč sto pet in dvajseti japonski cesar. Sedanja japonska dinastija je prišla na oblast, kakor pravi zgodovina, že leta 660 pred Kr. Prvi vladar tega cesarskega rodu je bil Immu, sedanji cesar Hiro Hito pa je že 124 vladajoči potomec te rodbine. Bil je prvi, ki je prekinil s tradicijo in se je poročil s kneginjo, ki ni pripadala veliki in sloviti rodbini Fujiwara, ki je celih 1.300 let dajala vladarje Japonski. Princezinja Nagako pa je vendar

L. 1890. je hotel obiskala črnogorska kneginja Helena, današnja italijanska kraljica in cesarica.

L. 1903. in naslednja leta so bili gostje: nemški cesar Viljem, angleški kralj Edvard in predsednik francoske republike Loubet. Ko se je poročil l. 1930. knez piemontski, je bilo v bristol-skih salonih mnogo članov iz kraljevih hiš.

Končno je bil 21. julija 1921 ravno v Bristolu tudi Benito Mussolini, ki je v tem poslopju sklical sestanek predstavnikov stranke, da bi prišli z nasprotniki do sporazuma. Poskus je ostal brez uspeha, nakar je fašizem nastopil svojo neovirano pot.

nadvse plemenita ženska in po japonskem okusu tudi izredno lepa. Kazalo pa je, da prekinitev s tradicijo pomeni slabo znamenje za dinastijo. Šele štiri leta po poroki, ki je bila 1929, se je namreč rodil toliko zaželeni sin, prestolonaslednik, in sicer po treh hčerkah. Veliko veselje je tedaj zavladalo po vsej Japonski, ker se je cesarju rodil sin, in ko je prišel leta 1935 na cesarskem dvoru Kujo na svet še drugi moški potomec sedanje dinastije, ni bilo treba biti nikomur več v strahu za bodočnost cesarske hiše. Tudi v bodoče bo Japonska imela svojega »sina nebes«.

V Sofiji je deset ljudi zmrazilo

Glavno policijsko ravnanstvo v Sofiji je sporočilo, da je v zadnjih dneh zaradi izredno hudega mraza, ki je pritisnil tudi na Bolgarijo, zmrazilo v bolgarski prestolnici deset ljudi.

Nov ameriški smodnik?

Iz Lizbone poroča »Centraeurop«, da so neke v ameriških Združenih državah iznašli nove vrste smodnik. Njegova posebnost, pravijo, je v tem, da pri izgoranju ne da nobenega dima in da mu tudi vlaga prav nič ne škoduje. V zvezi s to novico zatrjuje omenjena agencija, da ta iznajdba v bistvu ni nič novega, ker ta smodnik s podobnimi lastnostmi uporabljajo že nekaj časa tudi v Evropi.

Presenetljiv sklep vichyske vlade

Iz Pariza poročajo, da je vlada v Vichyju sklenila uvesti po šolah poučevanje jezikov, kakršne so govorili v davni preteklosti po raznih francoskih pokrajinah. Tako se bodo odšlej francoski dijaki učili bretonščine, provansalsčine, jezika nekdanjih Baskov, flamščine itd. Ta odločitev vichyske vlade je v skladu z načrtom, znova poživiti pokrajinska izročila v Franciji.

Novi vrelec jedove vode

Z Dunaja poročajo, da so v znanem avstrijskem zdravilišču Bad Hall odkrili nov studenec, čigar voda vsebuje jod. Dnevna proizvodnja znaša zdaj 3000 litrov. Novi vrelec nosijo ime »Paracelsusovi vrelec« in sicer na čast velikemu nemškemu zdravniku, ki je prvi ugotovil, da je voda, ki vsebuje jod, zelo zdravilna.

Najvišja žična železnica v Evropi

Najvišja žična železnica je začela obratovati prav pred kratkim na področju Francoskih Alp. Pri otvoritvenih svečanostih je bil navzoč v Seret-Chevalieru pri Brianconu tudi državni podtajnik za promet, Berthelot.

Omenjeno žično železnico so zgradili pod visokim pokroviteljstvom maršala Petaina. Dolga je 1.100 metrov. V nadmorski višini 2483 metrov je končna postaja, začetna pa pri vasi Chantemerle.

Zimski mraz na vzhodnem bojišču

Podnebje v Rusiji določa izredna oddaljenost od Atlantskega oceana, zaradi česar tja nič več ne seže vpliv tako imenovanega zalivskega toka, ki je nekak »grelec« za vse zahodno in severno Evropo. Zato je podnebje v Rusiji popolnoma celinsko. Poletja so kralja in vroča, zime pa dolga in izredno mrzle. Vendar pa se tudi na področju sedanjega vzhodnega bojišča značaj vremena spreminja. Treba je imeti pred oči ogromno razsežnost tega bojišča, ki se razprostira ob Belega do Črnega morja. Dočim vlada na področju Belega morja že skoraj polarno podnebje, so obrežja Črnega morja že nekako v zmerno toplem pasu. Čeprav pri tem vremenski značaj ne odgovarja tistemu v Napoliju, dasi leži severna obala Črnega morja približno na isti zemljepisni širini kot Napolij.

Na splošno se lahko reče — pravi nemško poročilo iz Rige — da je ob Belem morju temperatura 180 dni v letu neprestano pod ničlo, v Moskvi 150 dni, v Leningradu, Orlu in Stalingradu pa le 120 dni v letu. Dočim je v Odesi in na Krimu živo srebro le dva meseca v letu pod ničlo. Na Uralu zapade navadno vsako leto do 90 cm snega, na ozemlju severovzhodno od Volge 50 cm, na črti Harkov-Krim 20 cm in na črti Odesa-Rostov samo 10 cm. V Arhangelsku sneg leži približno 180 dni v letu, v Gorkem 160 dni, v Moskvi 150, v Kijevu 90, v Rostovu 60, v Odesi pa samo 40 dni v letu. Nastopi pa tu in tam včasih tudi izredno nizka temperatura, 40 do 50 stopinj Celzija pod ničlo imajo v normalnih razmerah izključno le v Sibiriji. V evropski Rusiji — piše »Centraeurop« — namerijo le redkokdaj dvajset ali trideset stopinj mraza in še tedaj takšna nizka temperatura ni nič stalnega. Sicer pa je mraz v Rusiji suh in zdravju ne škoduje.

DOBRI STARI ČASI

Zdelo se ji je, da se je sama odpovedala taki popolnosti, ker je hodila k maši in dvakrat na leto k zakramentom. Mislila se je odpovedati tudi za Marijo, kakor se pač odpove človek krščanski popolnosti, ker ima ženo in otroke; s težkim srcem in kar se najmanj da.

Usoda bi Mariji lahko prinesla bogastvo. Vsekakor jo mora obvarovati pred lahkomišelnim življenjem, ki bi se naj popravljalo z jutranjo mašo, večernim rožnim vencem in miloščinami. Luiza je nekajkrat skušala govoriti s Francom o tem, da bi dali Marijini vzgoji moralno smer, ki bi bila različna od verske smeri. A vselej je slabo naletela. Da kdo nima vere, to je Franco razumel. Da pa more kdo imeti vero za nezadostno življenjsko vodnico, to pa se mu je zdelo čisto nerazumljivo.

In ta zgolj moralna smer vzgoje, ki je različna od verske, se mu je zdelo čisto odveč. Zakaj po njegovem so pošteni ljudi brez vere pošteni po naravi, ali po navadi, ne pa zaradi moralnih in modroslovnih razmotiranj. Ni bilo torej načina, da bi se z možem zedinila v tej kočljivi stvari.

Morala je delati sama zasl in zelo previdno, da ne bi vznevoljila in ne razžalila moža. Če je kazal Franco deklici zvezde in luno, cvetice in metulje kot čudovita dela božjih rok ter je iz tega prihajal na versko poezijo, ki bi bila primerna za dvanajstletno deklico, tedaj je Luiza molčala. Če se je zgodilo, da je rekel Mariji: »Pazi, Bog ne mara, da bi naredila to, Bog ne mara, da bi naredila ono,« tedaj je Luiza hitro dodala: »to je slabo, ono je slabo in kaj slabega se ne sme nikdar delati.«

Take je lahko prišlo večkrat do vidnih nasprotij med oče-

55 tom in materjo. Zakaj niso se vedno ujemali moralni nazori enega z moralnimi nazori drugega.

Nekoč sta stala skupaj pri oknu v dvorani, ko se je Marija igrala z neko deklico iz Orje, ki je bila približno istih let. Prišel je brat te deklice, možan deček, let in ji je velel, naj gre z njim. Deklica se je branila in jokala. Marija je fanta napadla zares s pestmi. Franco jo je zadržal z ukazujočim glasom. Otrok se je obrnil, ga pogledal in začel jokati, deček je pa odšel s svojo žrtvijo.

Luiza je šla od okna in tiho rekla možu: »Oprosti, to ni bilo prav.«

»Kako, da ni bilo prav?« Franco se je razgrel, povzdignil glas in vprašal Luizo, ali hoče pretepaško, nasilno Marijo. Nežno, a odločno je odgovorila, ne da bi se čutila užaljeno zaradi katere besede. Vztrajala je pri tem, da je bil Marijin čut dober, da je za vsakogar najsvetejša dolžnost, da se upre sili in krivici. In če otrok uporabi roke, bo odrasel uporabljal primernejša sredstva. Če pa skuša potlačiti v otroku naravni duševni čut, je nevarno, da se zatre vzbujajoče so dobro mišljenje.

Franco se ni dal prepričati. Po njegovem je bilo zelo dvomljivo, da so bila v Mariji taka junaška čustva. Razjezila se je, nič drugega. In potem, ali ni stvar žene, da postavlja krivici in premoči nasproti nežno milobo, da rajši ublaži in poboljša žalice, kakor pa da s silo odbije žalitev? Luiza je zardela in odgovorila, da nekaterim ženam, in mogoče najboljšim, ta vloga pristaja, da pa ne more pristajati vsem, ker vse ne morejo biti tako krotke in ponižne.

»In ti spadaš k tistim drugim?« je vzkliknil Franco.

»Mislim da.«

»Lepa reč!«

»Ti jo zelo žal?«

»Zelo.«

Luiza mu je položila roke na ramo. »Zelo žal ti je,« je rekla in mu zrla nepremično v oči, »da sem se razjezila kakor ti, ko smo imeli tiste gospodarje v hiši; da sem želela prav tako kot ti z lastnimi rokami pomagati, da bi jih vrgli ven. Ali bi rajši videl, da bi skušala poboljšati Radeckga in ublažiti Hrvate?«

»To je nekaj drugega.«

»Kako nekaj drugega? Ne, isto je!«

»To je nekaj drugega!« je ponovil Franco. Pa ni znal dokazati, da je nekaj drugega. Po površnem razmišljanju se mu je zdelo, da nima prav; po neki globoki resnici pa, ki je mu mogel doumeti, se mu je zdelo, da ima prav. Ni več govoril, ves dan je bil zamišljen in zdelo se je, da išče odgovor. Misli je o tem tudi ponoči. Zazdelo se mu je, da je našel odgovor in poklical je ženo, ki je spala.

»Luiza!« je rekel. »Luiza! Tisto je nekaj čisto drugega.«

»Kaj?« je vprašala Luiza, ki se je brž zbudila.

Mislil je, da žalitev, ki jo povzroča tuje gospostvo, ni osebna kakor zasebna žalitev, in da izvira od tod, ker je kršeno načelo o splošni pravici. Ko pa je hotel razložiti to ženi, mu je prišlo na misel, da izvira tudi zasebne žalitve vedno iz ranjenega načela o splošni pravici. In videl je, da se je motil.

»Nič,« je rekel.

Žena je mislila, da se mu sanja; položila je glavo na njegovo ramo in znova zaspala. Če bi bil mogoče dokazati, ki bi spreobrnol Franca k ženinih mislim, bi bil to ta sladki dotikljaj, to sladko dihanje ob njegovih prsih, ki mu je že tolikokrat vzbudilo občutek, da se njuni duši ujemata.

Zdaj pa ni občutil tega. Kakor mrzel in oster nož mu je šinila skozi možgane misel, da bo izbruhnilo prej ali slej na bolesten način to skrivno nasprotstvo med njegovim in ženinih mislimi. In v tem strahu jo je stisnil k sebi, kakor da bi hotel braniti sebe in njo pred prikaznimi lastnih možganov.